

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

A DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT MODEL BASED ON AUTHENTIC LEARNING WITH SCAFFOLDING TO ENHANCE CREATIVE THAI LANGUAGE WRITING ABILITY FOR UPPER SECONDARY STUDENTS

Received: May 25, 2018

Revised: June 25, 2018

Accepted: July 12, 2018

บุญญาภา ศรีวิชัย^{1*} และวาริรัตน์ แก้วอุไร²

Punyapha Sriwichai^{1*} and Wareerat Kaewurai²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

^{1,2}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: never_mind555@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง แนวคิดการเสริมศักยภาพที่เสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 3) เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตนัน จังหวัดแพร่ จำนวน 31 คน ซึ่งเป็นเด็กที่มีความสามารถ ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นแบบประเมินความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานการทดสอบที และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. หลักการของแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับบริบทชีวิตจริง 2) เน้นการลงมือปฏิบัติและเผชิญปัญหาที่ท้าทาย 3) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และหลักการแนวคิดการเสริมศักยภาพ ได้แก่ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียน 2) การใช้กิจกรรมทางสังคมแบบกลุ่มร่วมมือ 3) การมอบหมายงานที่ท้าทายสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน 4) การเสริมต่อความสามารถโดยให้ความช่วยเหลือที่หลากหลาย ส่วนแนวทางการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงและการช่วยเสริมศักยภาพที่ส่งเสริมให้เกิดจินตนาการ ได้แก่ 1) การใช้บริบทแวดล้อมที่มีความหมายต่อผู้เรียนกระตุ้นให้สะท้อนความคิดและจินตนาการ 2) การศึกษาจากตัวอย่างที่ดี 3) การสอนหลักการเขียนและการวางโครงเรื่องก่อนเขียน 4) เน้นเขียนเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตจริงที่กระพือความรู้สึกของผู้เรียน 5) มีกิจกรรมท้าทายการคิดและเขียนอย่างอิสระโดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ 6) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน 7) กำหนดทิศทางการเรียนที่ชัดเจน 8) เริ่มจากเรื่องง่ายและใกล้ตัวไปหาเรื่องยาก 9) การใช้คำถามชี้แนะแบบปลายเปิดไม่ตีกรอบการตอบ และ 10) หยุดการให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อผู้เรียนสามารถทำงานได้ด้วยตนเอง

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ชื่อว่า SSR-CEE Model มีกระบวนการ 6 ขั้นตอน คือ 1) สำรวจความคิด (Survey the Conceptual Idea: S) 2) พิจารณาสถานการณ์ปัญหา (Solve the Real Life Problem: S) 3) ค้นคว้าสู่ความกระจ่าง (Research into Clarity: R) 4) สร้างสรรค์งานเขียน (Create writing: C) 5) แลกเปลี่ยนตรวจสอบ (Examine the product: E) 6) ประเมินสะท้อนคิดสู่ชีวิตจริง (Evaluation and Reflection to Apply to the Real World: E) ผลการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.6051

3. การทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในทุกประเด็น ตัวชี้วัดของการประเมิน 2) นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามสภาพจริง การเสริมศักยภาพ การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์

Abstract

The purpose of this research was to develop the learning management model based on authentic learning with scaffolding to enhance creative Thai language writing ability for upper secondary students. The specific purpose of this research were 1) to examine the way to manage of learning management model, 2) to develop and assess quality of the learning management model, and 3) to study the results of using the learning management model by using the process of research and

development. The selected samples was a class of Mathayomsuksa 6 students at Satit Banchetawan Municipal School by using cluster random sampling method. The research instruments were interviewing, the learning management model and the creative Thai writing examination. The data analysis was mean, standard deviation, independent t-test and content analysis. The results of the research were as follows:

1. The principle of authentic learning to enhance creative writing are 1) Context-based learning. 2) Learning by doing and problem solving. 3) Co-operative learning. The principle of scaffolding to enhance creative writing consists of 1) learning interaction, 2) interactive learning, and 3) challenge task assignment for appropriate student development. 4) The ability supporting by giving various help. The ways to manage learning activities based on authentic learning and scaffolding for promoting the imagination are 1) using of meaningful context for stimulating learner thinking, 2) studying from good examples, 3) writing content and writing outline teaching, 4) writing real life story affected the learner feelings, 5) challenged thinking activities and free writing instruction, 6) classroom management, 7) specifying obvious learning style, 8) starts from the easy to the difficult situation, 9) using the divergent questions, and 10) stop helping when the learner can do by themselves.

2. The result of developing and accessing quality the model indicated as follows: 1) The learning management model developed by the researcher consisted of 5 components: principles, objectives, contents, teaching and learning process, assessment and evaluation. It was called SSR-CEE model: Survey the conceptual idea: S, Solve the real life problem: S, Research into Clarity: R, Creative writing: C, Examine the product: E, Evaluation and reflection to apply to the real world: E. It had high levels of appropriateness. 2) The effectiveness index of learning management model is equal to 0.6051.

3. The result of the experiment of the learning management model indicated as follows: 1) The students improved their ability of creative Thai language writing after they learned by using the model in every indications. 2) The ability of creative Thai language writing of students after learning with the model were higher than before learning at .05 level. 3) The students had the ability of creative Thai language writing higher than 70 percent criterion at the .05 level.

Keywords: Learning Management Model Development, Authentic Learning, Scaffolding, Creative Thai Language Writing

บทนำ

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการติดต่อสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด และมวลประสบการณ์ของมนุษย์ทุกยุคทุกสมัย ทั้งยังเป็นกระจกสะท้อนวิถีวัฒนธรรมของมนุษย์ ยังผลให้มนุษย์พัฒนาได้อย่างไม่มีขีดจำกัด กระบวนการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับทักษะการเขียนโดยกำหนดคุณภาพผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยว่าผู้เรียนต้องสามารถเขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ได้ (Ministry of Education, 2009, p. 34) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการเขียนเป็นทักษะที่ยากที่สุด โดยเฉพาะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ซึ่ง Chivaphan (2011, p. 3) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นประกอบด้วยความคิดริเริ่ม และจินตนาการ เชื่อมโยงกับประสบการณ์ ถ่ายทอดเป็นงานเขียนที่มีความคิดดี มีความแปลกใหม่ตามสำนวนของผู้เขียน มีถ้อยคำสำนวนภาษาดี และให้คุณค่าบันเทิงและจรรโลง การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงมีลักษณะที่เป็นทั้ง “ศาสตร์” และ “ศิลป์” หากผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะส่งผลให้พัฒนาความคิดและจินตนาการ ตลอดจนมีวุฒิภาวะทางด้านการใช้ภาษาเขียนได้เป็นอย่างดี

แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการเขียน แต่จากการศึกษายังพบปัญหาเกี่ยวกับการเขียนในปัจจุบัน ดังที่ Thaiubon (2011, p. 2) กล่าวว่า การใช้สำนวนภาษาเขียนในปัจจุบันไม่เหมาะสม ประเด็นสำคัญ คือ ผู้เขียนขาดความคิดริเริ่มในการถ่ายทอดภาษา นอกจากนี้ จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยสำนักทดสอบการศึกษาแห่งชาติองค์การมหาชน พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศของนักเรียนในวิชาภาษาไทย กลุ่มสาระที่ 2 การเขียน มีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 โดยปีการศึกษา 2554 ถึง 2558 มีคะแนนเฉลี่ยของสาระการเขียน คือ 41.59, 42.95, 55.71, 55.50, 48.73 ตามลำดับ (National Institute of Educational Testing Service, 2015) จากผลการประเมินดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย สาระการเขียนในระดับประเทศยังต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญของครูผู้สอนที่ควรใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดริเริ่มสร้างสรรค์และฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดกระบวนการเรียนรู้อันพึงประสงค์ไว้ว่า เป็นกระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (Ministry of Education, 2009) สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ที่มีหลักการ ดังนี้ 1) การเรียนรู้จากชีวิตจริงหรือสภาพจริงที่สัมพันธ์กับผู้เรียน เป็นการให้คุณค่า นอกเหนือจากห้องเรียน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ โดยจัดกิจกรรมการเผชิญปัญหาที่ท้าทายและมีความหมายต่อผู้เรียน 3) เน้นการลงมือปฏิบัติในรูปแบบของการสืบสอบทางวิชาการและการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทีมเป็นฐาน ส่งเสริมผู้เรียนให้สร้างชิ้นงานหรือภาระงานที่ส่งเสริมด้านสติปัญญาของผู้เรียนตามความต้องการและความถนัด ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าตนมีคุณค่ามีความหมาย ช่วยให้เข้าใจสิ่งที่กำลังเรียนรู้นั้นๆ และ 4) การให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับตามความเป็นจริง (Newmann & Wehlage, 1993, pp. 8-12) สอดคล้องกับ

Khammani (2012, p. 133) กล่าวว่า เป็นการเรียนรู้โดยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมสัมพันธ์กับความเป็นจริง จึงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงจะช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มประสบการณ์ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เปิดมุมมองและทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียนต่อการเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nikitina (2011, pp. 33-46) เรื่อง การสร้างสภาพแวดล้อมตามการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียน ภาษาต่างประเทศสำหรับการเรียนรู้ภาษารัสเซียของนักศึกษา University Malaysia Sabah (UMS) พบว่า การใช้โครงการจัดทำวิดีโอที่มีต่อการสร้างสรรค์และสนับสนุนการเรียนรู้จากประสบการณ์ตามสภาพจริง ส่งผลให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านการใช้ภาษาสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ดังนั้น หากผู้วิจัยนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงมาจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนก็น่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์งานเขียนเชิงสร้างสรรค์

อีกแนวคิดหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ แนวคิดการเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ของ Vygotsky (1978) กล่าวถึงพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ คือ ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการทางปัญญาที่แท้จริงกับระดับพัฒนาการทางปัญญาที่เป็นไปได้ เป็นพื้นที่ที่แสดงออกให้เห็นผลได้ด้วยการทำงานหรือการแก้ปัญหาด้วยตนเองภายใต้ความร่วมมือกับเพื่อนและการแนะนำของผู้ที่มีความสามารถหรือมีศักยภาพมากกว่า หรืออาจกล่าวว่าเป็นกลวิธีที่ผู้มีความสามารถดีกว่า ให้การช่วยเหลือผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า ให้สามารถทำงานได้หรือแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เป็นการช่วยเหลือทั้งในแง่ของการให้แนวทางการกระตุ้น การเสริมแรง การสร้างความชัดเจน การสนับสนุน การอำนวยความสะดวก ได้แก่ 1) การตั้งเป้าหมายและกำหนดทิศทางของการเรียนรู้ 2) การใช้กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3) การให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน 4) การจัดกิจกรรมและงานที่ท้าทาย และ 5) การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ซึ่งวิธีการช่วยเหลือนี้นักวิจัยจะกล่าวถึงอีกครั้งในตอนที่ 4 เมื่อผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือสามารถทำงานหรือแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองแล้ว ช่วยให้ผู้เรียนทำงานที่ตนไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองได้สำเร็จ ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น หากผู้สอนทราบถึงระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนในด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์แล้วก็จะสามารถช่วยเสริมศักยภาพด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของตนได้เต็มตามศักยภาพ

จากความสำคัญ สภาพปัญหา และคุณลักษณะของการเรียนรู้ตามสภาพจริง และการเสริมศักยภาพดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง แนวคิดการเสริมศักยภาพที่เสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย

- 2.1 เพื่อสร้างและศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
- 2.2 เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย
 - 3.1 เพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
 - 3.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
 - 3.3 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น กับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง และแนวคิดการเสริมศักยภาพ สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการศึกษาหลักการของแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงและการเสริมศักยภาพเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทยที่เป็นครูต้นแบบหรือชำนาญการพิเศษด้านการสอนเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน บันทึกการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยดำเนินการแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 ร่วมกับการสังเคราะห์เอกสาร นำมากำหนดแนวทางสำหรับยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้
2. ยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยนำข้อสรุปจากขั้นที่ 1 มาพิจารณาสร้างกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดการนำเสนอรูปแบบเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) ที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผล 3) การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และ 4) ผลที่เกิดกับนักเรียน
3. จัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ และ 4) คู่มือการวัดและประเมินผล

4. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วน (Rating Scale) ประมาณค่า 5 ระดับ นำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. ทดลองนำร่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E. I.) และพิจารณาความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

6. แก้ไขปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จัดทำเป็นฉบับที่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนเชิงภาษาไทยสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 31 คน เป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ละความสามารถได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เป็นเวลา 3 สัปดาห์ 16 ชั่วโมง

2. ทดสอบก่อนเรียน แล้วดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ 2 แผน แต่ละแผนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน และทดสอบหลังเรียน เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินความสามารถ ด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์แบบอัตนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเกณฑ์การประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rubrics Score) ประกอบด้วย ประเด็นการประเมิน 5 ด้าน คือ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอเนื้อหา 2) ด้านการใช้ภาษา 3) ด้านการนำเสนอรูปแบบและองค์ประกอบของงานเขียน 4) ด้านคุณค่าของงานเขียน และ 5) ด้านกลไกประกอบงานเขียน

3. ศึกษาความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ จากการประเมินตามตัวชี้วัดในแบบประเมินความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70

ผลการวิจัย

1. หลักการของแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับบริบทชีวิตจริง 2) เน้นการลงมือปฏิบัติและเผชิญปัญหาที่ท้าทาย 3) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และหลักการของแนวคิดการเสริมศักยภาพ ได้แก่ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียน 2) การใช้กิจกรรมทางสังคมแบบกลุ่มร่วมมือ 3) การมอบหมายงานที่ท้าทายสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน 4) การเสริมต่อความสามารถโดยให้ความช่วยเหลือที่หลากหลาย และแนวทางการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง และการเสริมศักยภาพที่ส่งเสริมให้เกิด

จินตนาการ ได้แก่ 1) การใช้บริบทแวดล้อมที่มีความหมายต่อผู้เรียนกระตุ้นให้สะท้อนความคิดและจินตนาการ 2) การศึกษาจากตัวอย่างที่ดี 3) การสอนหลักการเขียนและการวางโครงเรื่องก่อนเขียน 4) เน้นเขียนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงที่กระทบความรู้สึกของผู้เรียน 5) มีกิจกรรมท้าทายการคิดและเขียนอย่างอิสระโดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ 6) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน 7) กำหนดทิศทางการเรียนรู้ที่ชัดเจน 8) เริ่มจากเรื่องง่ายและใกล้ตัวไปหาเรื่องยาก 9) การใช้คำถามชี้แนะแบบปลายเปิดไม่ตีกรอบการตอบ 10) หยุดการให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อผู้เรียนสามารถทำงานได้ด้วยตนเอง

2. การสร้างและศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีและข้อสมมุติฐานที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ความเป็นมาและความสำคัญ หลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา โครงสร้างของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ SSR-SEE Model ประกอบด้วย ขั้นตอนสำรวจความคิด (Survey the Conceptual Idea: S) ขั้นพิชิตสถานการณ์ปัญหา (Solve the Real Life Problem: S) ขั้นค้นคว้าสู่ความกระจ่าง (Research into Clarity: R) ขั้นสร้างสรรค์งานเขียน (Create writing: C) ขั้นแลกเปลี่ยนตรวจสอบ (Examine the Product: E) และขั้นสะท้อนคิดสู่ชีวิตจริง (Evaluation and Reflection to apply to the Real World: E) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย สารการเรียนรู้ เวลาเรียน และส่วนที่ 4 ผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังการสอน รูปแบบการจัดการเรียนรู้ปรากฏดังภาพประกอบ ดังนี้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักการ: มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงหรือบริบทแวดล้อมที่มีความหมายต่อผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนแบบร่วมมือกัน เผชิญกับภาระหรือสถานการณ์ปัญหาตามบริบทที่ท้าทายเพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดและจินตนาการ และความรู้สึกร่วมต่อสถานการณ์เหล่านั้น ได้ร่วมกันหาทางแก้ปัญหา สนทนาแลกเปลี่ยนความคิด แสวงหาและสืบค้นข้อมูลเพื่อให้เข้าใจหลักการพื้นฐานหรือมีทัศนคติหลักของรูปแบบการเขียนใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานความรู้ในการสร้างชิ้นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนในลักษณะต่างๆ มีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้สามารถปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

เนื้อหาสาระ: สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้น ม.4 – ม.6 สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ตัวชี้วัดที่ 1, 2, 4 ได้แก่ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ประเภทร้อยแก้วประเภทเรียงความ และร้อยกรองประเภทฉันท

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน : กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (SSR-CEE) ดังนี้

ขั้นที่ 1 สำรวจความคิด เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์ที่จะเรียนรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่ม ร่วมกันตั้งเป้าหมายและกำหนดทิศทางการเรียนรู้ที่ชัดเจน และสำรวจระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยได้รับการเสริมศักยภาพด้วยการชี้แนะ/ชี้แนะ การตั้งคำถามท้าทายกระตุ้นให้คิด มีแรงจูงใจ เพื่อตอบคำถามสำคัญคือ ผู้เรียนจะเขียนอะไร เหตุใดจึงต้องเขียน และจะเขียนได้อย่างไร

ขั้นที่ 2 พิจารณาสถานการณ์ปัญหา เป็นขั้นที่ผู้เรียนเผชิญกับภาระงาน/สถานการณ์ปัญหาตามสภาพจริงที่ท้าทายหรือสถานการณ์จำลองซึ่งสัมพันธ์กับบริบทชีวิตจริงที่มีความหมายต่อผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ความคิดจินตนาการและความรู้สึกร่วมกับสถานการณ์ต่างๆ กิจกรรมสำคัญ ได้แก่ กลุ่มร่วมมือแก้ปัญหาท้าทายเกี่ยวกับประเด็นที่กระทบใจนำไปสู่การระดมความคิดระดมสมองเพื่อตอบคำถามที่ว่าสิ่งที่อยากจะเขียนคืออะไร

ขั้นที่ 3 ค้นคว้าสู่ความกระจ่าง เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยลงมือสืบค้นคำตอบจากสถานการณ์ปัญหาที่ท้าทายความสามารถ หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายจากขั้นที่ 2 ด้วยการสืบสอบทางวิชาการ การค้นคว้าแสวงหาข้อมูล โดยใช้ทรัพยากรรอบตัวเพื่อให้เข้าใจหลักการใช้ภาษาสำหรับการเขียน องค์ประกอบงานเขียน และรูปแบบการเขียนที่ชัดเจนอันเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนลงมือเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อตอบคำถามว่า จะเขียนอย่างไร

ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์งานเขียน เป็นขั้นลงมือปฏิบัติงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการนำข้อมูลและหลักการที่ได้จากการค้นคว้าจัดระบบ และความคิดจินตนาการ มาเชื่อมโยงกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยได้รับการเสริมศักยภาพจากครูผู้สอนในการกระตุ้นให้กำลังใจ และชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนสะท้อนจินตนาการความรู้สึกออกมาเป็นภาษาเขียนเพื่อให้งานเขียนของแต่ละคนมีลักษณะโดดเด่นทั้งด้านภาษาและความคิด

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนตรวจสอบ เป็นขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนจากการนำเสนอผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยได้รับการชี้แนะและให้กำลังใจจากครู การช่วยเสริมศักยภาพจากเพื่อนด้วยการช่วยกันวิเคราะห์ข้อดีและข้อบกพร่องของงานเขียนทั้งของตนเองและเพื่อนเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสรับทราบข้อบกพร่องเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานเขียน และตรวจสอบความก้าวหน้าของตน ฝึกฝนทำซ้ำงานเขียนสมบูรณ์

ขั้นที่ 6 ประเมินสะท้อนคิดสู่ชีวิตจริง เป็นขั้นการประเมินผลงานของผู้เรียนด้วยการสะท้อนคิดและการประเมินที่หลากหลายจากเพื่อน ครู และบุคคลภายนอก และเชื่อมโยงผลงานเขียนประยุกต์ใช้ในเหตุการณ์ชีวิตจริง

การวัดและประเมินผล: การประเมินความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์

ความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์

ภาพ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.56) และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.52)

2.3 ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.6051 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น 0.6051 คิดเป็นร้อยละ 60.51

3. ผลการทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า

3.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มทดลองมีความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในทุกประเด็นของการประเมิน ประกอบด้วย ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านการนำเสนอรูปแบบและองค์ประกอบของงานเขียน ด้านคุณค่าของงานเขียน และด้านกลไกประกอบการเขียน

3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมี ความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมี ความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงและแนวคิดการช่วยเสริมศักยภาพ สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า หลักการของแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับบริบทชีวิตจริง 2) เน้นการลงมือปฏิบัติและเผชิญปัญหาที่ท้าทาย 3) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และหลักการของแนวคิดการเสริมศักยภาพ ได้แก่ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียน 2) การใช้กิจกรรมทางสังคมแบบกลุ่มร่วมมือ 3) การมอบหมายงานที่ท้าทายสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน 4) การเสริมต่อความสามารถโดยให้ความช่วยเหลือที่หลากหลาย ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Khammani (2012, p. 133) ที่กล่าวถึงหลักของการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงว่าเป็นการเรียนรู้โดยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมสัมพันธ์กับความเป็นจริงของผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์จริง ปัญหาจริงจึงเป็นโอกาสที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย เพราะสามารถนำไปใช้ได้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Eggen and Kauchak (1997, p. 57) ที่กล่าวถึงกลวิธีในการช่วยเสริมศักยภาพ ได้แก่ การใช้ตัวแบบ (Modeling) การตั้งคำถาม (Question) และใช้การชี้แนะหรือการชี้นำ (Prompts and Cues) มีการวางแผนการเขียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนจัดระบบความคิดของ

ตนเองก่อนจะลงมือเขียนงานที่ได้รับมอบหมาย การช่วยเหลือนี้จะหยุดลงเมื่อผู้เรียนมีการซึมซับเอาแผนงานหรือขั้นตอนต่างๆ ไว้ในตนเองแล้วอย่างอัตโนมัติ

นอกจากนี้ การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงและการเสริมศักยภาพที่ส่งเสริมให้เกิดจินตนาการ พบว่า ได้แก่ 1) การใช้บริบทแวดล้อมที่มีความหมายต่อผู้เรียนกระตุ้นให้สะท้อนความคิดและจินตนาการ 2) การศึกษาจากตัวอย่างที่ดี 3) การสอนหลักการเขียนและการวางโครงเรื่องก่อนเขียน 4) เน้นเขียนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงที่กระตือรือร้นของผู้เรียน 5) มีกิจกรรมท้าทายการคิดและเขียนอย่างอิสระ โดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ 6) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน 7) กำหนดทิศทางการเรียนรู้ที่ชัดเจน 8) เริ่มจากเรื่องง่ายและใกล้ตัวไปหาเรื่องยาก 9) การใช้คำถามชี้นำแบบปลายเปิดไม่ตีกรอบการตอบ 10) หยุดการให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อผู้เรียนสามารถทำงานได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Smith (1973, p. 9) ที่เสนอหลักเกณฑ์ในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมให้สัมพันธ์กับความคิดใหม่และสนับสนุนให้นำความรู้และทักษะต่างๆ ที่เรียนมาใช้ และจัดสถานการณ์ให้มีอิสระในการคิดหรือเขียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Chivaphan (2011, p. 5) ที่กล่าวว่า การเขียนจากสิ่งใกล้ตัวนับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญอย่างยิ่งในการสอนการเขียนอย่างสร้างสรรค์ เพราะจะช่วยสร้างความสนใจของเด็กให้อยากเขียน อยากเล่าในสิ่งที่เขามีประสบการณ์อยู่ด้วยตัวของเขาเอง ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเขียนงานต่างๆ อย่างสบายใจ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการเรียนการสอน 5) การวัดและประเมินผล เมื่อตรวจสอบคุณภาพด้วยการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษา สังเคราะห์แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Joyce and Weil (1996) ที่กล่าวถึง 5 องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ หลักการ แนวคิด/ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานความเชื่อ จุดประสงค์ของรูปแบบที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน การกำหนดเนื้อหาสาระที่สอดคล้องสัมพันธ์กับเป้าหมาย การดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนด้วยวิธีสอนต่างๆ และการวัดและประเมินผลเพื่อให้ทราบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาการสอนเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ แนวทางการสอนและการแก้ปัญหาของครูผู้สอนภาษาไทย แนวคิดและหลักการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ร่วมกับแนวทางการช่วยเสริมศักยภาพที่เสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ได้แนวคิดและข้อมูลพื้นฐานที่มีความถูกต้องชัดเจนเพียงพอที่จะนำมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยกำหนดองค์ประกอบต่างๆ แล้วกำหนดรายละเอียดขององค์ประกอบให้ชัดเจน และสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Seethong et al. (2016, pp. 69-85) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการเสริมศักยภาพที่ส่งเสริมความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก

นอกจากนี้ ดัชนีประสิทธิผล (E. I.) ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.6051 แสดงว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น 0.6051 คิดเป็นร้อยละ 60.51 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้วิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สาระที่ 2 การเขียน เพื่อกำหนดเนื้อหาที่จะนำมาใช้สอนซึ่งเน้นส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และผู้วิจัยยังออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการสังเคราะห์แนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของ Newman and Wehlage (1996) และแนวคิดการช่วยเสริมศักยภาพของ Eggen and Kauchak (1997) ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาการสอนเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ แนวทางการสอนและการแก้ปัญหาของครูผู้สอนภาษาไทย สังเคราะห์เป็นขั้นตอนการเรียนรู้แบบ SSR-CEE Model 6 ขั้นตอน นอกจากนี้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ และเมื่อนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ทำกิจกรรมจนครบทุกขั้นตอนย่อมส่งผลให้เกิดความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ดัชนีประสิทธิผลมีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่คาดหวังดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Seethong et al. (2016, pp. 69-85) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการเสริมศักยภาพที่ส่งเสริมความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.6308 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. การทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการเสริมศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า

3.1 ความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า เพิ่มขึ้นในทุกประเด็นของการประเมิน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านการนำเสนอรูปแบบและองค์ประกอบของงานเขียน ด้านคุณค่าของงานเขียน และด้านกลไกประกอบการเขียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 โดยอาศัยหลักการตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของ Newman and Wehlage (1996) และแนวคิดการเสริมศักยภาพของ Eggen and Kauchak (1997) ร่วมกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงและการเสริมศักยภาพที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ได้ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนที่ช่วยเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เช่น ขั้นพิชิตสถานการณ์ปัญหา กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในสิ่งที่จะเขียน เป็นการกระตุ้นด้วยเรื่องราวใกล้ตัวด้วยปัญหาที่ท้าทายสัมพันธ์กับบริบทชีวิตจริง มีความหมายกระตือรือร้นให้ผู้เรียนสู่การสะท้อนความคิดออกมาเป็นการเขียนอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ในขั้นค้นคว้าสู่ความกระจ่าง ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมมือกันค้นคว้าหาคำตอบจากสถานการณ์ต่างๆ ในขั้นนี้ผู้วิจัยเน้นให้ผู้เรียนได้สืบค้น วิเคราะห์การใช้ภาษา

จากตัวอย่างงานเขียนที่ดี โดยใช้กิจกรรมกลุ่มร่วมมือร่วมกับการให้คำชี้แนะส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การใช้ภาษาถ้อยคำ ตลอดจนรูปแบบของงานเขียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Newman and Wehlage (1996) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ ในการออกแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริงว่าผู้เรียนได้คิดขั้นสูง (Higher-order Thinking) การเรียนการสอนตามสภาพจริง จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จัดกระทำข้อมูลและใช้ความคิดในการสังเคราะห์ การสรุปนัยทั่วไป การอธิบาย และการสรุปรวม เพื่อสร้างความเข้าใจและความหมายใหม่ๆ สำหรับผู้เรียน ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ระดับลึกมากกว่าความรู้ พื้นฐาน (Depth of Knowledge) การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องให้ผู้เรียนถึงแก่นความคิดของเนื้อหาวิชา ใช้ความรู้ที่มากกว่าความรู้พื้นฐาน โดยต้องมีการสำรวจความเชื่อมโยงดูความสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในประเด็น ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความซับซ้อน มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ในเนื้อหาวิชากับผู้สอนและ/หรือกลุ่มผู้เรียน ด้วยกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ มากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ นักเรียนมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอเนื้อหา การใช้ภาษา และการนำเสนอรูปแบบและ องค์ประกอบของงานเขียน

3.2 ความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตามแนวคิดการเรียนรู้ตาม สภาพจริงของ Newman and Wehlage (1996) และแนวคิดการช่วยเสริมศักยภาพของ Eggen and Kauchak (1997) ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ การร่วมกันสืบค้นหาคำตอบ จากสถานการณ์ท้าทายที่สัมพันธ์กับชีวิต จริงของนักเรียน ดังเช่น กิจกรรมการแต่งฉันทวนปึงฉิม ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มทดลองโดยตรง ร่วมกับการให้นักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์เกี่ยวกับเพื่อนซึ่งช่วยกระตุ้นความคิดและ ความรู้สึกร่วมโดยตรงของนักเรียนในการถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียนที่สร้างสรรค์ นอกจากนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นประเมินสะท้อนคิดสู่ชีวิตจริง เน้นให้นักเรียนได้เชื่อมโยงงานเขียน/ผลงานของตนสู่ชีวิตจริง ซึ่งทำให้การเรียนรู้ มีความหมายต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก ประกอบกับการช่วยเสริมศักยภาพด้วยการชี้แนะ และให้กำลังใจส่งผลให้ ความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทำนองเดียวกับผลการวิจัย ของ Mongkonrat et al. (2012, pp. 35-46) ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนแบบเน้นสมรรถภาพการอ่านและ การเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และผลการวิจัยของ Seethong et al. (2016, pp. 69-85) ที่พบว่า ความสามารถในการเขียนสื่อสารภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัด การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงร่วมกับการช่วยเสริมศักยภาพ เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมกันหาทางแก้ปัญหา สนทนาแลกเปลี่ยนความคิด แสวงหาและ สืบค้นข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เข้าใจหลักการใช้ภาษาสำหรับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ องค์ประกอบของงานเขียน และ

มโนทัศน์หลักของรูปแบบการเขียน โดยนักเรียนร่วมกันสร้างสรรค์ชิ้นงานเพื่อตอบคำถามที่ท้าทาย อาทิเช่น กิจกรรมขั้นต้นคว่ำความกระจำง นักเรียนร่วมมือการสืบค้นเกี่ยวกับหลักการเขียนเรียงความ และการแต่งอินทรีวิเชียรฉันทแล้วช่วยกันจัดทำปฏิทินความรู้ขึ้นเพื่อสรุปมโนทัศน์ของรูปแบบการเขียน เป็นต้น นอกจากนี้ หลักการที่เน้นให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถการเขียนของผู้เรียนตามศักยภาพ ด้วยการช่วยเหลือสนับสนุนในลักษณะต่างๆ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย ช่วยเสริมต่อความพยายามของผู้เรียนโดยการใช้คำถามช่วยเหลือเจาะประเด็นความสนใจและกระตุ้นให้คิด จินตนาการและสะท้อนความคิดออกมาเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีลักษณะสร้างสรรค์และโดดเด่น ทั้งในแง่ของการใช้สำนวนภาษาและการนำเสนอเนื้อหา ตลอดจนมีการใช้ตัวอย่างหรือแบบอย่างงานเขียนที่ดีมีคุณค่า และกระพือใจผู้เรียนเพื่อเข้าความสนใจ และเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเขียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Eggen and Kauchak (1997) ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานที่ไม่สามารถทำได้สำเร็จด้วยตนเอง จนกระทั่งสามารถทำงานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ประเภทร้อยกรอง จึงน่าจะเป็นสาเหตุให้นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทำนองเดียวกับผลการวิจัยของ Seethong et al. (2016, pp. 69-85) ที่พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารภาษาไทยหลังการทดลอง ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

1.1 การเตรียมความพร้อมของผู้สอนก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมควรศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบให้เข้าใจ เนื่องจากผู้สอนจะต้องเป็นผู้สร้างสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับบริบทชีวิตจริงของนักเรียน และต้องให้ความช่วยเหลือในการเสริมศักยภาพแก่นักเรียนตลอดการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 ครูผู้สอนควรเสริมศักยภาพการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป หากมากเกินไปอาจส่งผลให้นักเรียนลดความพยายามในการเขียน และหากน้อยเกินไปอาจส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถประสบความสำเร็จในการเรียนหรือการปฏิบัติงานเขียนได้

1.3 ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับ เนื่องจากจะช่วยให้นักเรียนได้ทราบข้อดีข้อด้อยของงานเขียน และมีโอกาสได้ปรับปรุงผลงานของตนเองให้สมบูรณ์ที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวแปรด้านทักษะการสื่อสารด้านต่างๆ ของนักเรียน ทั้งการรับสารและการส่งสารให้ครบทั้งการอ่าน การฟัง ดูและการพูด

2.2 ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นกับนักเรียน โดยจำแนกตามระดับความสามารถของนักเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันย่อมมีความต้องการใช้การช่วยเหลือเสริมศักยภาพที่แตกต่างกัน

References

- Chiwaphan, A. (2011). *Creative writing activity in Primary*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Eggen, P., & Kauchak, D. (1997). *Educational psychology: Windows on classrooms* (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Model of teaching* (5th ed). Boston: Allyn and Bacon.
- Khammani, N. (2012). *Teaching Science: Knowledge for effective learning management*. Bangkok: Chulalongkorn University Publisher. [in Thai]
- Ministry of Education. (2009). Learning standards and indicators of Thai language according to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008). Bangkok: Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. [in Thai]
- Mongkonrat, T., Kaewurai, W., Kijkuakul, S., & Vibulrangson, S. (2012). A development of an instructional model focused on competency-based learning Thai language reading and writing for Mathayomsuksa 1 student. *Journal of Education Naresuan university*, 14(Special edition), 35-46. [in Thai]
- National Institute of Educational Testing Service. (2015). *Ordinary National Educational Test Manual (O-NET)*. Bangkok: National Institute of Educational Testing Service. [in Thai]
- Newmann, F. M., & Wehlage, G. G. (1993). *Five standards of authentic instruction*. *Educational Leadership*, 50(7), 8-12.
- Nikitina, L. (2011). Creating an authentic learning environment in the foreign language classroom. *International Journal of Instruction*, 4(1), 33-46.
- Seethong, P., Kaewurai, W., Wattanathorn, A., & Onthanee, A. (2016). The development of an instructional model based on collaborative learning with scaffolding to enhance Thai communicative writing ability for Prathomsuksa IV students. *Journal of education Naresuan university*, 18(4), 69-85. [in Thai]
- Smith, J. A. (1973). *Creative teaching of the language art in the elementary school*. Boston: Allyn and Bacon.
- Thaiubon, D. (2011). *Thai writing skill* (7th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.